

2 Clement

This collation is based on the Greek text of Kirsopp Lake. If any corrections are needed, please let me know. Up-to-date contact information can be found for me here: <http://www.archaicchristianity.com/About.aspx>. This collation covers the following manuscripts or printed editions for 2 Clement:

1. 02 (Codex Alexandrinus)
2. Hier (Codex Hierosolymitanus)

01:01 Ἀδελφοί, οὕτως δεῖ ἡμᾶς φρονεῖν περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς περὶ θεοῦ, ὡς περὶ κριτοῦ ζώντων καὶ νεκρῶν· καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς μικρὰ φρονεῖν περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

ουτως] ουτω Hier

ημα¹] υμας Hier

ημα²] υμας Hier

NS:

Ιησου = ιω } 02, Hier

χριστου = χυ } 02, Hier

θεου = θυ } 02, Hier

σωτηριας = σριας } Hier

01:02 ἐν τῷ γὰρ φρονεῖν ἡμᾶς μικρὰ περὶ αὐτοῦ, μικρὰ καὶ ἐλπίζομεν λαβεῖν· καὶ οἱ ἀκούοντες ὡς περὶ μικρῶν ἀμαρτάνουσιν, καὶ ἡμεῖς ἀμαρτάνομεν οὐκ εἰδότες, πόθεν ἐκλήθημεν καὶ ὑπὸ τίνος καὶ εἰς ὃν τόπον, καὶ ὅσα ὑπέμεινεν Ἰησοῦς Χριστὸς παθεῖν ἕνεκα ἡμῶν.

ως περι] ωσπερ 02

λαβειν] απολαβειν Hier

αμαρτανουσιν και ημεις] omit 02

NS:

Ιησους = ισ } 02, Hier

χριστος = χσ } 02, Hier

01:03 τίνα οὖν ἡμεῖς αὐτῷ δώσομεν ἀντιμισθίαν, ἢ τίνα καρπὸν ἄξιον οὗ ἡμῖν αὐτὸς ἔδωκεν; πόσα δὲ αὐτῷ ὀφείλομεν δῶσα;

οφειλομεν] οφιλομεν 02

δε] omit Hier

01:04 τὸ φῶς γὰρ ἡμῖν ἐχαρίσατο, ὡς πατὴρ υἱοῦς ἡμᾶς προσηγόρευσεν, ἀπολλυμένους ἡμᾶς ἔσωσεν.

NS:

πατηρ = πτρ } 02, Hier

01:05 ποιον οὖν αἶνον αὐτῷ δώσομεν ἢ μισθὸν ἀντιμισθίας ὧν ἐλάβομεν;

ποιον ουν] ποιουν 02
δωσομεν] δωσωμεν 02
αυτω δωσομεν] 2-1 Hier

01:06 πηροὶ ὄντες τῇ διανοίᾳ, προσκυνοῦντες λίθους καὶ ξύλα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν, ἔργα ἀνθρώπων· καὶ ὁ βίος ἡμῶν ὄλος ἄλλο οὐδὲν ἢν εἰ μὴ θάνατος, ἀμαύρωσιν οὖν περικείμενοι καὶ τοιαύτης ἀχλύος γέμοντες ἐν τῇ ὁράσει, ἀνεβλέψαμεν ἀποθέμενοι ἐκεῖνο ὃ περικείμεθα νέφος τῇ αὐτοῦ θελήσει.

πηροι] πονηροι Hier
καὶ²] omit Hier
ἄλλο οὐδεν] 2-1 Hier
αυτου θελησει] 2-1 Hier

NS:

ανθρωπων = ανων } 02, Hier

01:07 ἠλέησεν γὰρ ἡμᾶς καὶ σπλαγχνισθεὶς ἔσωσεν, θεασάμενος ἐν ἡμῖν πολλὴν πλάνην καὶ ἀπώλειαν, καὶ μηδεμίαν ἐλπίδα ἔχοντας σωτηρίας, εἰ μὴ τὴν παρ' αὐτοῦ.

ελπιδα] ελπιδαν 02
εχοντας] εχοντες 02

NS:

σωτηριας = σριας } Hier

01:08 ἐκάλεσεν γὰρ ἡμᾶς οὐκ ὄντας καὶ ἠθέλησεν ἐκ μὴ ὄντος εἶναι ἡμᾶς.

εκ] + του Hier

02:01 Εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ὃ εἶπεν· Εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουσα, ἡμᾶς εἶπεν· στείρα γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία ἡμῶν πρὸ τοῦ δοθῆναι αὐτῇ τέκνα.

02:02 ὃ δὲ εἶπεν· Βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα, τοῦτο λέγει· τὰς προσευχὰς ἡμῶν ἀπλῶς ἀναφέρειν πρὸς τὸν θεόν,

μη ὡς αἰ ὠδίνουσαι ἐγκακῶμεν,

ειπεν] ειπε Hier
εγκακωμεν] εκκακωμεν Hier

NS:

θεον = θν } 02, Hier

02:03 ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα· ἐπεὶ ἔρημος ἐδόκει εἶναι ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὁ λαὸς ἡμῶν, νυνὶ δὲ πιστεύσαντες πλείονες ἐγενόμεθα τῶν δοκούντων ἔχειν θεόν.

του] omit Hier
δε²] omit Hier

NS:

θεου = θν } 02, Hier
θεον = θν } 02, Hier

02:04 καὶ ἑτέρα δὲ γραφὴ λέγει, ὅτι οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς·

δε] omit Hier

02:05 τοῦτο λέγει, ὅτι δεῖ τοὺς ἀπολλυμένους σῶζειν.

02:06 ἐκεῖνο γάρ ἐστιν μέγα καὶ θαυμαστὸν οὐ τὰ ἐστῶτα στηρίζειν, ἀλλὰ τὰ πίπτοντα.

02:07 οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς ἠθέλησεν σῶσαι τὰ ἀπολλύμενα, καὶ ἔσωσεν πολλοὺς ἐλθὼν καὶ καλέσας ἡμᾶς ἤδη ἀπολλυμένους.

ουτως] ουτω Hier
Χριστος] κυριος Hier

NS:

χριστος = χσ } 02
κυριος = κσ } Hier

03:01 Τοσοῦτον οὖν ἔλεος ποιήσαντος αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, πρῶτον μὲν, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες τοῖς νεκροῖς θεοῖς οὐ
θύομεν καὶ οὐ προσκυνοῦμεν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἔγνωμεν δι' αὐτοῦ τὸν πατέρα τῆς ἀληθείας· τίς ἢ γνώσις ἢ πρὸς
αὐτόν, ἢ τὸ μὴ ἀρνεῖσθαι δι' οὗ ἔγνωμεν αὐτόν;

ελεος] ελαιος 02
και ου προσκυνουμεν αυτοις] omit Hier
γνωσις] γωνσεις 02
η προς αυτον] της αληθειας Hier
αρνεισθαι] + αυτον Hier

NS:

πατερα = πρα } 02, Hier

03:02 λέγει δὲ καὶ αὐτός· Τὸν ὁμολογήσαντά με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ
πατρός μου.

αυτον] omit Hier

NS:

ανθρωπων = ανων } Hier, 02
πατρος = πρσ } Hier, 02

03:03 οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ μισθὸς ἡμῶν, ἐὰν οὖν ὁμολογήσωμεν δι' οὗ ἐσώθημεν.

ουν²] omit Hier

03:04 ἐν τίνι δὲ αὐτὸν ὁμολογοῦμεν; ἐν τῷ ποιεῖν ἃ λέγει καὶ μὴ παρακούειν αὐτοῦ τῶν ἐντολῶν, καὶ μὴ μόνον
χειλεσὶν αὐτὸν τιμᾶν, ἀλλὰ ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας.

αλλα] αλλ Hier
της] omit Hier

03:05 λέγει δὲ καὶ ἐν τῷ Ἡσαΐα· Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χειλεσὶν με τιμᾷ, ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἄπεστιν ἀπ' ἐμοῦ.

χειλεσιν] χειλεσι Hier
αυτων] αυτου Hier
απεστιν] απεστην Hier

04:01 Μὴ μόνον οὖν αὐτὸν καλῶμεν κύριον· οὐ γὰρ τοῦτο σώσει ἡμᾶς.

ουν] omit Hier

NS:

κυριον = κν } Hier, 02

04:02 λέγει γάρ· Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε, κύριε, σωθήσεται, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην.

NS:

κυριε¹ = κε } 02, Hier

κυριε² = κε } 02, Hier

04:03 ὥστε οὖν, ἀδελφοί, ἐν τοῖς ἔργοις αὐτὸν ὁμολογῶμεν, ἐν τῷ ἀγαπᾶν ἑαυτοῦς, ἐν τῷ μὴ μοιχᾶσθαι μηδὲ καταλαλεῖν ἀλλήλων μηδὲ ζηλοῦν, ἀλλ' ἐγκρατεῖς εἶναι, ἐλεήμονας, ἀγαθοῦς· καὶ συμπάσχειν ἀλλήλοις ὀφείλομεν, καὶ μὴ φιλαργυρεῖν. ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ὁμολογῶμεν αὐτὸν καὶ μὴ ἐν τοῖς ἐναντίοις·

αυτον] αυτων 02

ομολογωμεν] ομολογησωμεν Hier

οφειλομεν] οφιλομεν (02)

FRAG:

1. ὥστε οὖν, ἀδελφοί, ἐν τοῖς ἔργοις αὐτὸν ὁμολογῶμεν, ἐν τῷ ἀγαπᾶν ἑαυτοῦς, ἐν τῷ μὴ μοιχᾶσθαι μηδὲ καταλαλεῖν ἀλλήλων μηδὲ ζηλοῦν, ἀλλ' ἐγκρατεῖς εἶναι, ἐλεήμονας, ἀγαθοῦς· καὶ συμπάσχειν ἀλλήλοις ὀφείλο[μεν], καὶ μὴ φιλαργυρεῖν. ἐν τ[ούτοις] τοῖς ἔργοις ὁμολογῶμεν [αὐτὸν] καὶ μὴ ἐν τοῖς ἐναντίοις· } 02

04:04 καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς φοβεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους μᾶλλον, ἀλλὰ τὸν θεόν.

FRAG:

1. καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς φοβεῖσθαι τ[οὺς] ἀνθρώπους μᾶλλον, ἀλλὰ τὸν θεόν. } 02

NS:

ανθρωπους = ανουσ } 02, Hier

θεον = θν } 02, Hier

04:05 διὰ τοῦτο, ταῦτα ὑμῶν πρᾶσσόντων, εἶπεν ὁ κύριος· Ἐὰν ἦτε μετ' ἐμοῦ συνηγμένοι ἐν τῷ κόλπῳ μου καὶ μὴ ποιῆτε τὰς ἐντολάς μου, ἀποβαλῶ ὑμᾶς καὶ ἐρῶ ὑμῖν· Ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ, ἐργάται ἀνομίας.

υμων] ημων Hier

ποιητε] ποιησητε Hier

FRAG:

1. [διὰ] τοῦτο, ταῦτα ὑμῶν πρᾶσσόν[των], εἶπεν ὁ κύριος· Ἐὰν ἦτε μετ' ἐμ[οῦ] συνηγμένοι ἐν τῷ κόλπῳ μ[ου] καὶ μὴ ποιῆτε τὰς ἐντολάς μ[ου], ἀποβαλῶ ὑμᾶς καὶ ἐρῶ ὑμῖν· Ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ, ἐργάται ἀνομίας. } 02

NS:

κύριος = κσ } 02, Hier

05:01 Ὅθεν, ἀδελφοί, καταλείψαντες τὴν παροικίαν τοῦ κόσμου τούτου ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, καὶ μὴ φοβηθῶμεν ἐξελεθῆν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

παροιικιαν] παροιιμιαν Hier

05:02 λέγει γὰρ ὁ κύριος Ἔσεσθε ὡς ἄρνία ἐν μέσῳ λύκων.

NS:

κύριος = κσ } 02, Hier

05:03 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος αὐτῷ λέγει· Ἐὰν οὖν διασπαράξωσιν οἱ λύκοι τὰ ἄρνια;

05:04 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Μὴ φοβείσθωσαν τὰ ἄρνια τοὺς λύκους μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτά· καὶ ὑμεῖς μὴ φοβείσθε τοὺς ἀποκτεννοντας ὑμᾶς καὶ μηδὲν ὑμῖν δυναμένους ποιεῖν, ἀλλὰ φοβείσθε τὸν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ὑμᾶς ἔχοντα ἐξουσίαν ψυχῆς καὶ σώματος τοῦ βαλεῖν εἰς γέενναν πυρός.

φοβεισθε¹] φοβεισθαι 02
αποκτεννοντας] αποκτενοντας Hier
φοβεισθε²] φοβεισθαι 02

NS:

Ἰησους = ισ } 02, Hier

05:05 καὶ γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ἡ ἐπιδημία ἢ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῆς σαρκὸς ταύτης μικρὰ ἐστὶν καὶ ὀλιγοχρόνιος, ἢ δὲ ἐπαγγελία τοῦ Χριστοῦ μεγάλη καὶ θαυμαστή ἐστὶν, καὶ ἀνάπαυσις τῆς μελλούσης βασιλείας καὶ ζωῆς αἰωνίου.

εστιν¹] εστι Hier
επαγγελια] επαγγελεια 02
εστιν²] εστι Hier
και⁴] + η Hier

NS:

Χριστου = χυ } 02, Hier

05:06 τί οὖν ἐστὶν ποιήσαντας ἐπιτυχεῖν αὐτῶν, εἰ μὴ τὸ ὀσίως καὶ δικαίως ἀναστρέφεσθαι καὶ τὰ κοσμικὰ ταῦτα ὡς ἀλλότρια ἡγεῖσθαι καὶ μὴ ἐπιθυμεῖν αὐτῶν;

εστιν] εστι Hier

05:07 ἐν γὰρ τῷ ἐπιθυμεῖν ἡμᾶς κτήσασθαι ταῦτα ἀποπίπτομεν τῆς ὁδοῦ τῆς δικαίας.

γαρ τω] 2-1 Hier
επιθυμειν] επιθυμει 02
ταυτα] αυτα Hier

FRAG:

1. ἐν γὰρ τῷ ἐπιθυμεῖν ἡμᾶς κτήσασθαι ταῦτα ἀποπίπτομε[ν] τῆς ὁδοῦ τῆς δικαίας. } 02

06:01 Λέγει δὲ ὁ κύριος· Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεύειν. ἂν ἡμεῖς θέλωμεν καὶ θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ, ἀσύμφορον ἡμῖν ἐστίν.

FRAG:

1. Λέγει δὲ ὁ κύριος· Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεύε[ιν]. ἂν ἡμεῖς θέλωμεν καὶ θεῷ [δουλ]εύειν καὶ μαμωνᾷ, ἀσύμφο[ρ]ον ἡμῖν ἐστίν. } 02

NS:

κυριος = κσ } 02, Hier
θεω = θω } 02, Hier

06:02 τί γὰρ τὸ ὄφελος, ἂν τις τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν ζημιωθῇ;

ολον] omit Hier

FRAG:

1. τί γὰρ τὸ ὄφελος, [ἐ]άν τις τὸν κόσμον ὅλον κερ[δ]ήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν ζημιωθ[ῆ]; } 02

06:03 ἔστιν δὲ οὗτος ὁ αἰὼν καὶ ὁ μέλλων δύο ἐχθροί.

FRAG:

1. [ἔ]στιν δὲ οὗτος ὁ αἰὼν καὶ ὁ μέλ[λ]ων δύο ἐχθροί. } 02

06:04 οὗτος λέγει μοιχείαν καὶ φθορὰν καὶ φιλαργυρίαν καὶ ἀπάτην, ἐκεῖνος δὲ τούτοις ἀποτάσσεται.

06:05 οὐ δυνάμεθα οὖν τῶν δύο φίλοι εἶναι· δεῖ δὲ ἡμᾶς τούτῳ ἀποταξαμένους ἐκεῖνῳ χρᾶσθαι.

χρασθαι] χρησθαι (Hier)

Notes:

1. The reading of χρησθαι for χρασθαι in Hier is uncertain, but the letter in question looks much more like an η- than an -α-.

06:06 οἰόμεθα, ὅτι βέλτιόν ἐστιν τὰ ἐνθάδε μισῆσαι, ὅτι μικρὰ καὶ ὀλιγοχρόνια καὶ φθαρτά, ἐκεῖνα δὲ ἀγαπήσαι, τὰ ἀγαθὰ τὰ ἄφθαρτα.

εστιν] εστι Hier

τα³] και 02

06:07 ποιῶντες γὰρ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ εὐρήσομεν ἀνάπαυσιν· εἰ δὲ μήγε, οὐδὲν ἡμᾶς ῥύσεται ἐκ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἐὰν παρακούσωμεν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ.

γαρ] omit Hier

NS:

χριστου = χυ } 02, Hier

06:08 λέγει δὲ καὶ ἡ γραφή ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ, ὅτι ἐὰν ἀναστῆ Νῶε καὶ Ἰωβ καὶ Δανιήλ, οὐ ῥύσονται τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ.

αιχμαλωσια] αιχμαλωσιαν 02

06:09 εἰ δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι δίκαιοι οὐ δύνανται ταῖς ἑαυτῶν δικαιοσύναις ῥύσασθαι τὰ τέκνα αὐτῶν, ἡμεῖς, ἐὰν μὴ τηρήσωμεν τὸ βάπτισμα ἀγνόν καὶ ἀμίαντον, ποῖα πεποιθήσει εἰσελευσόμεθα εἰς τὸ βασίλειον τοῦ θεοῦ; ἢ τίς ἡμῶν παράκλητος ἔσται, ἐὰν μὴ εὐρεθῶμεν ἔργα ἔχοντες ὅσια καὶ δίκαια;

ου δυνανται ταις εαυτων δικαιοσυναις ρυσασθαι τα τεκνα] 3-4-5-1-2-7-8-6 Hier
αυτων] omit Hier

NS:

θεου = θυ } 02

